

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 76. ANUL XV.

Sabiu, in 21 Sept. (3 Oct.) 1867.

Telegrafulu este de done ori pe septemana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pe patrariulu din urma (Octobre—Decembre) alu anului 1867. — Pretiulu abonamentulu pe 1/2 anu e: Pentru Sabiu 1 fl. 75 xr., Pentru Trannia si Monarchia austriaca 2 fl., Pentru Principatele rom. unite si strainatate 3 fl.

DD. abonanti sunt rugati a nu ntardia cu tramitarea prenumeratiunilor.

Adresele ne rogamu a se scrie curatu, si epistolele de prenumeratiuni a ni se tramite francate— adersandu-le de dreptulu la

Editor'a „Tel. Rom.“ in Sabiu.

Sabiu 16 Sept. 1867.

Cestiunea Tribunalulu de instantia a dou'a din Transilvania se discut'a de unu numeru insemnata de diuarie din tote partidele. Acesta imprejurare e de ajuns spre a intelege momentuositate cestiunei.

Proiectulu ministrulu de justitia cu cele doue Tribunale a datu o ocaziune forte buna publicului ce se compune la noi din atatea parti eterogene, a pasi la aretare cu tendintile si scopurile spre care suntu indreptate acele tendintie.

Cautandu asiá dara cine-va cestiunea mai de aprópe, afla in párerile ce s'au pronunciatu pana acum doue directiuni. Un'a, carea trage cátra trecutu si alt'a, carea tinde dupa reforme in venitoriu.

Cea dintaiu inca se imparte in doue páreru si adeca in un'a curatu „istorica“ carea reduce totu lucrulu la aceea ce a existatu pana la 1848 si alta, carea reduce lucrulu numai la natiunile regnicolare pana la 1848, vrendu cá pentru aceste sa creze pentru fia-care câte unu tribunalu de a doua instantia si dupa cum ne-amu exprimat in altu numeru, cá lipituri sa alature pre romani la fia-care din aceste trei instantie.

Repetimu asiá dara, ca in cestiunea acést'a nu se tratéza numai simplu de asiedierea unoru tribunale, séu cum le vomu voi a le numi, ci in fundulu acestei cestiuni mai zarimu unu felu de inertia, produsa din trecutu, carea face ilusoria ori-ce incercare a spiritulu tempulu de a impinge asiediamintele tieri nostre spre progresu si spre egal'a indreptatire.

Acei ce pledéza si in dilele nostre pentru remasitele tablei de pre la 1542 reformata in dilele Mariei Teresiei, au aerulu a indreptá pre romani la obiectivitatea dreptulu; iera cari in 1848 se grabeau a decretá diet'a Trasilvaniei, numele Transilvaniei etc. de pre fatia pamentulu, cari din aristocrati conservativi devenise democrati rosii, si innegrú cu epitetu de reactivariu pre fia-carele, care mai stá si chipzeu, ca ce o sa fia cu reformele ce veneau asiá precipitate: — acum dupa restempu de 19 ani nu voru sa faca „tabula rasa“ din trecutu istoricu, ci voru sa lase a se desvoltá din trecutu viitoriu, aceea ce o dorese tempulu reformeloru asta di. Si pre lánge tota moderatiunea acést'a, Secuiloru, cari de altmptrea suntu o parte a natiunei magare, le-aru face unu foru deosebitu, ceea ce de alta parte e si in opusetiune cu dreptulu istoricu. Aici avemu in vedere si articululu lui „Kol. Közl.“ dela 25 Septembrie a. c. carele se pronuntia espresu pentru trei table regesci cu cele trei teritorii de pana la 1848 si acést'a din consideratiuni, ca secuii si sasi se tinu tare de garanti'a legiloru din 1848, prin

care se asigura sustinerea acelor institute si libertati (privilegii), cari nu se improtivescu uniuinei si egalei indreptatiri. (II)

Candu vedemu asemenea nisuintie intorse si sucite nu patemu sa inlaturamu credintia, ca ne aflamu inaintea unei confusiuni de concepte ale constituționalismulu basatu pre egal'a indreptatire: — fara de a considerá si partea practica a cestiunei tribunalulu; fara de a nu pune intrebarea, ca ore nu e nisuintia de mai susu unu pecatu contra economiei, candu Transilvania, in strimtoarea de bani ce ne aflamu, creéza pentru o populatiune de doue milioane, 3 table regesci, pre candu in Ungaria suntu la o populatiune de patru ori asiá de mare numai patru table regie; fara de a considerá, ca aceste instantie, facendu-se pentru magiari un'a, acést'a va fi mai numai pentru populatiune romana, facendu-se pentru sasi alt'a, va fi mai numai pentru populatiune romana si facendu-se pentru Secui alt'a va fi jumetate pentru romani; fara de a considerá ca aceste se aru creá numai in haterulu statulu privilegiatu, pentru cá sa sa creéze totu atatea sinecure pentru atati si atati judecatori magiari, secu, sasi, cari sa judece interesele populatiunei in cea mai mare parte romana si in fine fara de a cugetá ca lumea vede, cetesce si scie nisuintele, diiele si faptele ómeniloru, prin urmare si a acelor ce facu nisce pretensiuni asiá de nerumegate.

Unde trebuie sa tintimu, cá ómeni ai constituționalismulu? Mai intaiu a o rumpe cu trecutu. Acest'a a fostu si e pentru privilegii, asiá dara in laturi cu elu, in laturi cu privilegiile. Sa dorimu cu totii organizarea institutiuniloru si asiá, incátu ori-ce temere cátu de mica de vre-o preferintia sa nu aiba locu.

Candu se sistase la 1865 senatulu imperialu de pana aci si aveamu sa intramu pre calea constituționala de acum, se dicea din unele parti, ca actulu celu dintaiu alu corpuriloru legislative convocande va fi recnoscerea egalei indreptatiri nationale a romániloru. Atunci aceiasi ómeni se vaierau, ca pentru ce nu fusera ei asiá de norocosi, cá ceea ce s'a facutu romániloru prin legile unei constitutiuni octroiote, sa o faca ei pre calea constitutiunei celei adeverate si acum totu acei ómeni planiescu cum sa imparta beneficiele constituționalu numai intre sine si pre acei ce-i vaierau, sa-i mai lase inca cine sci cáti seculi, sa fia numai cá nisce apendice ale vietiei constituționalu in statu constituționalu.

Déca acést'a are locu lánge principiulu odata pronuntiatu „egalitate inaintea legei“ si déca abaterile aceste, ce se cauta a se face in favórea unoru natiuni si in defavórea altoru natiuni, nu suntu o contradicere flagranta a acelu principiu, apoi numai scimu ce se tinemu de aceea ce numimu consecuintia si logica.

Sa bagamu de semá, ca logic'a fapteloru in vietia popóreloru e toem'a cá si logic'a fisica in natura. Nu a vediatu nimenea, cá unu lucru cáru i se detrage elementele de vietia sa póta prosperá, bá si existintia i este periclitata; nu a vediatu nimenea unu organismu, carele déca in adinsu vera cine-va elemente stricacióse in unulu din membrii sei, elu (organismulu) totusi sa fia intregu si sanatosu. Din contra s'a vediatu si e lege naturala ca stricaciunea din o parte se restatiese preste intregu; séu déca vrea cine-va sa impedece acést'a trebuie sa amputeze partea cea stricata, si atunci organismulu nu mai e intregu si nu mai póte tine concurentia cu alte organisme intregi si sanatosé.

N'avemu lipsa sa ne punemu specialmente pe terenulu cutarei séu cutarei modu de constituționa-

lismu. N'avemu lipsa sa ne punemu neci pre terenulu legiloru din 1848 neci pre alu altor'a. Lucrulu principalu este, cum sa se póta inaintá binele comunu. Europ'a intréga civilisata a recnoscutu ca acést'a nu se póte decátu prin adoptarea principiulu egalitátiiei si de aceea, déca in tier'a nostra egalitatea nu va fi strictu aplicata la tote partile din care se compune societatea nostra, atunci constitutiunea, carea e fundata pre elu, séu are o rana, din carea pururea se va latí durerea preste organismulu statulu intregu, séu va trebui sa fia mutilata, si prin urmare lipsita de mobilitatea receruta la progresulu ori si cárei societati din lume.

Románii nu numai in Transilvania, ci si in Ungaria, nu mai potu fi tratati de unu elementu neconsiderabilu. Ei, cari au sa contribue cu puterile lor la prosperarea comuna a statulu trebuie pusi in stare de a-si desvoltá si intrebuintia puterile lor cá si celelalte natiuni, si acést'a nu se póte altfelu decátu prin aplicarea principiulu egalitátiiei, care este fundamentulu constitutiuneloru moderne, si la densii.

Pentru acést'a avemu doue temeiri si adeca principiulu egalitátiiei cá atare si de alta parte sistem'a individualitátiloru nationale politice, pre cari le apera si „Kol Közl.“ Ce ni s'aru poté objectá in privintia celei din urma cu dreptulu istoricu, aceea nu póte sa stea neci unu momentu, pentruca si pana la 1848 au existatu individualitatea natiunala politica a romániloru numita in legi „oláh natio“, cu acea deosebire, ca ea s'a aflatu in o referintia neindreptatita fatia cu celelalte natiuni si fatia cu constitutiunea tieriei.

Acum déca vocea libertátiiei prochiamu in tote partile egalitatea si déca individualitátile nationale, fiindu ele istorice, trebuie sa se respecte, credemu, cá cea dintaiu detoria a simtiului de dreptate este a sterge referintia cea neindreptatitória si totu odata rusinatória pentru unu statu constituționalu, si pre individualitatea natiunala romana a o chiamá asi luá loculu intre acele, cari, pre lánge tote ca nu au fostu de seculi asuprite de nimenea, sa temu de reformele lor proprii prochiamate de ele insesi la 1848.

Acést'a e parerea nostra in vietia constituționala a tieriei nostre preste totu. Acést'a cu privintia la forurile din cestiune. Si pentru aceea amu disu ceea ce o repetimu si acum, ca séu unulu, unde sa fia egal representate tote natiunitátile din tiéra, séu, déca se simte trebuintia de foruri nationale, atunci sa fia pentru fia-care natiune câte unulu.

Evenimente politice.

Sabiu, 20 Septembrie

Deputatiunea ung. s'a intorsu dejá a casa. Diet'a Ungariei si-a inceputu lucrurile sele. Punctuatiunile de complanare, cari le reproducemu mai la vale cetimu ca s'au subscriu in 25 Sept. n. sér'a, dupa o siedintia comuna din ambe partile. Dintre ministrii au fostu de fatia: Cancellariulu imperialu de Beust min. de finantie Beke, min. pres. Andrassy, min. de finantie Lonyai si de comerciu Gorove.

Dupa primirea unanima a acteloru elaborate de ambe partile urmara cuventari din partea Bar. Szenyei si a cardinalulu Rauscher. In fine ia cuventulu Bar. de Beust si exprima multiamita deputatiuniloru in numele Maj. Sele, fara de a ave deosebita insarcinare, dara fiindu conviasu ca densulu (Beust) canósce intentiunile Maj. Sele in privintia acést'a.

Elaboratulu delegatiuniloru nu s'a asternutu joi'a trecuta senatulu imperialu dupa cum se suná. Senatulu imperialu si diet'a Ungariei se ocupa, dupa cátu cetimu pana acum despre densele, cu pro-

jecte de legi. Cea din urma au capetat un proiectu de lege din partea ministrului de finantie Lonyai in privinta unui imprumut de 40 milioane pentru drumuri de feru.

Kossuth a provocatu cu amenintarea sea publicarea mai multor detaiuri din anul 1849, prin care Bar. Kemény redactorulu lui „P. N.“ arata negociările ce s'a făcutu atunci din partea regimulu ung. revolutiunariu cu generalulu rusescu Paskievicz. Spatiulu nu ne ierta a reproduce astadi ceva mai pre largu din afacerea acést'a.

Din parlamentulu federatiunale alu Germaniei de nordu aflámo, ca s'a primitu fára multa discussiune adres'a de care amintirámo pre scurtu cu alta ocaziune. O caracteristica despre spiritulu carele predomnesce mentianatul parlamentu este urmatoriulu estrasu :

Referentele P l e n c k (Hannover) dice : Noi voim sa indeplinim opulu unitátiei natiunale cu ori ce pretiu, indata ce Germani'a de média-dí ne va tinde mân'a spre acést'a.

Contele B i s m a r c k declara, ca regimulu recunósce in adresa unu testimoniu alu parlamentulu fatia cu Germani'a de média-dí si tierile esterne. Circularea din 7 Septembrie desemnéza punctulu de manecare alu regimulu (prussianu). Vrea natiunea (germana) unitatea, atunci nu e nici unu barbatu de statu germanu destulu de tare spre a o impedeá, séu asiá de micu la sufletu cá sa voiesca a o impedeá.

Arestarea lui Garibaldi, despre carele se dice ca s'a si intorsu la Caprer'a, a impedeatu deslegarea cestiunei romane. Demonstratiunile de neplacere si nemultiamire preste acceptare au fostu rari in Itali'a. Palermitanii s'au exprimat ca se voru abtine de ori ce demonstratiune, pentru cá sa nu dea ansa la partid'a burbonica a face turburári.

Revolutiunea in Cre'ta inca totu se mai continuá.

Din M e s s i c u vine scirea ca Juarez s'a invoitu a estradá corpulu lui Maximilianu spre a fi adusu si inmortentatu in cript'a familiara.

Complanarea.

Deputatiunile senatulu imperialu si a dietei Ungariei au deslegatu problem'a cea grea ce li s'a fostu datu, pre deplinu. Punctuatiunile asupr'a cároru se intielesera ambe subcomitetele suntu primite de plenulu deputatiunilor. Pe temeiulu acestor'a se compune prin referintii de ambe pártile unu protocolu de incheiare, si acést'a la 25 Sept. nou s'a statoritu in sediintia comuna, dupa care au urmatu subscrierea protocolulu si incheierea pertratárilor deputatiunilor.

Punctuatiunile se impartu in trei párti, adeca in stipulatiuni cu respectu la erogatele afaceriloru comune, mai departe in determinatiunile privitoare la detori'a generala a statulu si in fine in regularea oblegamentelor vistoriei statulu fatia cu societátele comerciale subventiunate de statu.

Ce se atinge de punctuatiunile in privinta cuoteloru, acele nu au suferii schimbári, ei s'a sustinutu dupa cum s'au impartasitu (publiculu) in mai multe renduri. Ungari'a participa la erogatele comune in proportiunea de 30 la 70 si proportiunea acést'a are valóre pre 10 ani, adeca, dela 1 Ianuaru 1868 pâna la 31 Decembre 1877.

Statoririle in privinta detoriei generale a statulu suntu :

§ 1. Pentru anul 1868 se statoresce, cá, afara de vre-o eventuala eróre in calculu, din recerintia pentru detori'a statulu, dupa subtragerea dárei de venitu dela cametele detoriei statulu si dela contributiunea de castiguri din imprumuturi de loteria, — in suma de 145.339,017 f. — tierile si regatele reprezentate in senatulu imperialu primescu asupr'a si 109,237,312 f. si tierile corónei unguresci 36.101,705 f. Plátile cuprinse in sum'a acést'a ce suntu in sa se plati in argintu suntu 62,370,387, si tierile cuprinse in senatulu imp. voru luá din sum'a acést'a asupr'a si 46.877,801 f. iera tierile corónei ung. 15.492,586 f.

§ 2. Pentru statorirea definitiva a sumelor de mai susu se va alege o comisiune, carea pre temaiulu demonstratiuniloru comisiunei de controla de pâna aci a detoriei statulu va erui starea detoriei dela ultim'a Decembre 1867 si va incheá tóte cártile de creditu. Déca s'aru aflá, ca cifrele din proiectulu pentru detori'a statulu din 1868, in urm'a erujiloru au sa suferu vre-o modificatiune, a-

tunci se voru modificá sumele din ambe pártile in asemenea modu si in asemenea proportiune.

§ 3. Dela 1869 incependu platescu tierile corónei ung. spre acoperirea camelorulu pentru detori'a statulu, remasa cu ultim'a Decembre 1867 si trasa in preliminarulu an. 1868: o suma anualá carea nu va mai fi supusa altei schimbári de 29,100,000, de unde in moneta sunatoriá 12 milioane. Constatandu-se prin revisiune comisiunela a paragrafulu precedente o modificatiune in detori'a statulu cu finea 1867, atunci si sum'a cea ficsa statorita aci sa fia indreptata amesuratu acelei diferentii, luandu-se de mesura la eruirea indreptárei proportiunea considerata la impartire.

In § 4. se tratéza de invoirea asupr'a unu proiectu de lege pâna la 1 Maiu 1868 spre a se pertratá in modu constitutiunale. Prin acést'a s'aru unificá tóte detoriile intr'o detoria de rente, cari plátindu capitalele de detoria, aru usiurá sarcinele finantiale. Detoriile cari nu aru fi de natura cá sa se póta strafórma in detoria de rente, sa se statorésca pre calea legilatiunei a se plati prin bani de pre obligatiuni edande dela detoria futória de rente; ceea ce va intrece sumele adunate pre calea acést'a, sa se otarésca a se primi din partea tieriloru tinetóre de senatulu imperialu si la care sarcina tierile corónei ung. sa contribue pre anu sum'a fixa de 1 milionu. Tóte bunatátele provenitóre din aceste mesuri si dessarcinári suntu in favórea tieriloru reprezentate in senatulu imperialu. § 5. statoresce o cooperatiune comuna pentru acoperirea unu deficitu eventualu pre 1868 prin imaltárea detoriei flotante, purtate dupa proportiunea in carea voru fi remasu pártile inapoi la plátirea cuotei cu carea aru fia-care parte sa contribue. In § 6 se statoresce ca dela 1 Ianuaru 1869 sa fia principiulu ambeloru ministerie de finantie realisarea ecuilibrulu intre veniturile si erogatele statulu. La intemprare candu un'a din jumetátele imperiulu nu aru poté sa acopere lipsele din veniturile ordinare sa caute a acoperi deficitulu pre spesele sele proprii. In § 7 se statoresce ca imprumuturile, cari s'aru face pentru lipse estoraordinare in interesulu monarchiei intregi, amesuratu sanctiunei pragmatice si in intielesulu §§ 56 si 57 a art. 12 de lege din 1867 despre afacerile comune, sa se plátésca de ambe pártile, déca aru fi socotita si replátirea capitalulu, dupa proportiunea contribuiiloru la afacerile senatulu imperialu si a corónei unguresci pe tempulu contragerei imprumutulu.

§ 8. pune notele de statu sub garanti'a ambeloru párti a imperiulu. Imultárea si fundarea loru aterna dela intielegerea ministerieloru pre lángá aprobarea legilatiuniloru. § 9. da libertate a si imputná cametele prin amortisare pre calea prescrierei de detoria. Sum'a corespundiatoriá a camelorulu depurate prin prescrieri de detoria va fi subtrasa din detorint'a de a plati, in favórea aministratiunei finantiale depuratoare.

Ce se atinge de obligamintele vistoriei statulu fatia cu institutetele de comunicatiune cari suntu subventiunate, fia-care parte va ingrigi de acele cari se afla pre teritoriulu ei. Scóse afara suntu de aci: drumulu de feru sudicu (Südbahn), alu statulu si lini'a Casiovi'a—Oderberg si societatea vapóreloru de pre dunare. Asupr'a intreprinderiloru acestor'a se va face o intielegere pre cale legilativa.

Revista diuaristica.

„Reform“ din Vien'a in nrulu seu dela 26 Septembrie aduce unu articulu intitlatu : „O amonitiune seriósá pentru Austri'a“, din carele estragemu si noi urmatórele :

Articulu pornesce dela eschiamatiunea cea désa prin diuarie : „Se cauta aliantie!“ si arata ca prin intrevederea dela Salzburgu inca nu s'a terminatu afacerea aliantiei franco-austriace. Aduce mai departe aminte acelor ce suntu pentru o atare aliantia, ca ei uita de intrevederea monarchiloru Rusiei si Prussiei si a altorú diei pamantesci de rangulu alu doile si alu treilea cu Imperatulu Napoleonu in Parisu, cari de siguru ca n'au caletoritu acolo numai pentru espositiunea universalá. Intrevederea acést'a póte tocm'a de aceea avé o insemnetate mai mare, pentruca s'a vorbitu asiá putinu despre ea séu au lasatu respectivii sa se vorbésca asiá putinu despre dens'a; nu e ce-va asiá neobiciuitu la politicii cei mari de ei ascundu tocm'a ceea ce e déjà decisu si pregatitu cu seriozitate; opiniunei publice in sa si organeloru ei i spunu cu totul altu ce-va si se bucura candu politicii cei de tóte

dilele se adancescu in ceea-ce li s'a spusu si trecu cu vederea adeverulu. Politicii cabinetelorlu lucrú atunci mai linisciti la planurile loru pentruca nu suntu conturbati si controlati de opiniunea publica.

Dupa introducerea acést'a vine si vorbesce in mai multe pasagie despre situatiunea lui Napoleonu III fatia cu ceilalti potentati ai Europei, cari neci acum nu voru sa recunósca cu sinceritate egalitatea lui cu densii si lu tinu de unu om nou, séu dupa terminulu usitatu : p a r v e n u. Napoleonu a cunoscutu acést'a dela inceputu si a cautatu moduri prin cari sa se apropie de vre-o dinastia mare européna séu prin aliantia séu prin inrudire. Numai arata causele din care aceea aliantia nu a pututu fi durabila si dupa-ce le percurge pre tóte a-junge la rezultatulu ca Napoleonu vediendu ca se afla isolatu de potentati s'a alipitu de principiulu natiunalitátiloru.

Prochiamádu elu acestu principiu din aliatu alu Austriei se face combatatoriulu ei la 1859 in Itali'a, fára de a i se fi datu vre-o ansa a se stricá cu Austri'a si numai pentru cá sa se asigure de aliantia Italiei si sa capete pentru famili'a casei sele o princesa sardinica. Aci desfasiura articululu cum Austri'a in urm'a politicei sele dela 1853, rumpendu-se de cátra celelalte puteri din aliantia santa, remane izolata si totu odata cum sant'a aliantia erá respita.

Dupa acést'a trece la incercárele lui Napoleonu de a incheia aliantie nóue si cum nu ia succesu, si de alta parte cum Itali'a, cum Prussi'a redimate pre principiulu prochiamatu de Napoleonu, triumféza nu numai preste Austri'a, ci si preste Napoleonu insusi. Franci'a a simtitu cu neplacere caderea acést'a si Napoleonu s'a vediutu silitu a cautá aliantie nóue si asiá a si inceputu a se suná din tóte pártile, ca Napoleonu umbla dupa aliantia cu Austri'a.

Dara dice articulu mai departe, aru fi utopia a crede ca Napoleonu va voi a-si castigá prestigiulu seu, dandu mân'a cu o putere slabita pre tempu mai indelungatu si amenintata de mai multe párti. Intréba mai departe ca nu aru fi o nebunia se créda cine-va, ca Napoleonu cauta aliantia cu Austri'a spre a indeplini unu actu de espiatiune (facere desulu) pentru daunele cele multe ce politic'a franceza le-a causat Austriei? Revenindu de nou asupr'a principiulu natiunalitátiloru prochiamatu de Napoleonu, dupa care au sa se formeze statele in Europ'a, dice, ca acestu principiu Austri'a nu-lu póte acceptá in intielesulu lui Napoleonu, déca nu va voi a-si pronuncia ins'asi disólvereá si de alta parte Napoleonu, fára de a-si perichitá nimbulu seu prin carele a orbitu pre atáti liberali, nu va negá acestu principiu.

Napoleonu III au recunoscutu principiulu acést'a si si l'au scrisu pre flamura sea pentruca a vediutu cátu a fostu elu de puternicu contra unchiulu seu, carele a voitu se infunde pe tóta lumea in cosmopolisatórea uniforma franceza si a sternitu simtiulu natiunalu in spanioli, tirolezi, russi si in fine in poporulu nemtescu. Napoleonu III, carele nu le-a uitatu tóte aceste si ducó rol'a de eliberatoru si protectoru alu natiuniloru suprimate se va lasá de a conservá pre Austri'a si de a sfasiá pre Germani'a si a deramá pre Itali'a. Elu si va indreptá privirea spre statele, cari adóra principiulu seu, spre Prussi'a si Russi'a; spre cea d'antáiu pentruca se nisuesce sa adune pre toti nemtii si spre cea de a dóua, cáci vrea sa adune pre toti slavii, cá sa faca state mari natiunale. Pre aceste Napoleonu nu va indrasni ale combate, pentruca i voru pasi cu puteri unite in contra si voru atrage si pre Itali'a lángá densele. Aru poté calculá Napoleonu sa ese la vre-unu resultatu legandu-se cu Austri'a, a cárei popóre inca suntu apucate de torrentele natiunale? Elu se va feri de asiá ce-va.

Din cele de mai susu conchide ca intrevederea dela Salzburgu e din mai multe privintie mai mult decátu o visita de condolentia si ca Napoleonu chiaru si cu ocaziunea acést'a s'a intaritu in ideile sele de aliantie natiunale politice, vediendu pre nemtii din statele de média-dí si chiaru din Austri'a, ca ei aliantia intre Franci'a si Austri'a contra Prussiei, o privescu de antinationala.

Demustra ca statele unitarie natiunale pentru Franci'a nu suntu periculóse, pentruca idealulu dileloru nóstre e ca popórele multiamite sa se infratiésca unele cu altele, cá in loculu ambitiunei militare si a spiritulu de cucerire sa póta veni concursulu popóreloru intru crearea productelorlu

ce sa infrumsetiēze si imbogatiēscă viēti'a si luma. Din acestu motivu natiunile vinu intr'ajutoru idealului ce Napoleonu din prudentia si l'insusitu siesi, pentru ca natiunile au venitu la convingere, ca tōte au acelasi interesu de a desvoltă puterile omenesci pre cale pacinica, de a le face fructifere si de a lăfă cultur'a preste totu pamentulu; de a gustă fructele ostēnelorū lorū si de a se putē bucură de viētia. Pentru idealulu acest'a lucra cei mai nobili ai natiunilorū, pre acest'a au inceputu acum si masele poporului a-lu intielege si a se entusiasma pentru densulu. Ide'a acest'a preponderēza dejă si ambitiunea militara a francisiloru. Pre lānga aceste Franci'a e asigurata, ca a ajunsu de multu acolo unde alte natiuni au sa ajunga si ea nu are cauza a se teme, ca vre-un'a parte din trens'a aru dori a se desface de statulu acestu mare celebru.

„Noi o repetim“, dīce mai incolo, „din referintiele factice resulta possibilitatea, ca Franci'a, carea va voi sa fia celu putfnu in privint'a natiunala unu apostolu alu libertătiei, cu Prussi'a, spre carea inclina pre fatia totu mai multu si mai multu popōrele Germaniei si cu Russi'a, carea e privita, afara de poloni, de toti slavii cā asilulu lorū, — se voru intielege si se voru unī intre sine si voru caută a inlatură periculiū miscărei natiunale prin multiamirea natiunitătilorū. Ca se va alipī si Itali'a la aliantia acest'a nu pōte fi neci o indoiēla.“

„Acēsta aliantia mare natiunala nu pōte fi pentru nimenea mai periculōsa, cā pentru Austri'a. Dēca se va pune in lucrare o strafomare mare natiunala in Europ'a, Austri'a trebe sa dispara, atunci din Austri'a numai remane alt'a decātu magiarii, carii de siguru inca nu voru remanē pentru multu tempu. Austri'a e o pedeca pentru strafomarea natiunala, dupa cum o a inceputu Napoleonu in Itali'a si Prussi'a in Germani'a si dupa cum o aru incepe Russi'a pentru lumea slavica. Acēst'a s'a precumpanitu in Parisu cu deameruntulu si pre lānga acēst'a si intrebarea, dēca Austri'a mai e o pedeca asiā de puternica, cā sa trebe inca respectata. Privirile suntu indreptate asupr'a Austriei din Parisu, din Berlinu si din Petersburgu pentru de a afiā, dēca simtiulu de austriacu mai are atāt'a putere in regimu si in popōre, spre a putē face resistintia inclinārilor si atragerilor natiunale din atātea pārti. Coalitiunea natiunala si va atērnā inceperca activitātiei sele dela manifestarea simtiului austriacu.“

Dupa acēst'a espune ca la intemplantu candu coalitiunea aru deveni activa, Austri'a se afla izolata; ca in ajutorulu Angliei nu pōte sa radime pentru ca ei, dupa positiunea ei geografica, putfnu i pasa ce se intempla pre uscatulu Europei; ca ea uscatulu Europei in privesce de unu tergu pentru dens'a si ca tergulu acest'a pōte inca sa fia pentru dens'a mai bunu, dēca popōrele prin strafomare voru desvoltă o viētia noua. Turci'a aru fi numai intr'atāt'a unu aliātu potrivit alu Austriei, pentru cā ambē sa lupte lupt'a de mōrte.

Pune intrebarea dēca exista in Austri'a unu simtiu chiaru si tare austriacu? si acesta intrebare o raspunde cu o nedubia afirmatiune, sperandu ca acelu simtiu in scurtu se va aretā si mai tare cu cātu periculiū voru fi mai mari. Dīce insa, ca altulu e acum patriotismulu austriacu, decum erā in trecutu, mai trezu, mai egoisticu practicū, ceeā ce sa nu se ia popōrelorū in nume de reu.

Simtiulu austriacu, carele pōte sa dea imperiului unu radimū cum nu a avutu mai inainte se arata in predilectiunea ce o au popōrele singuraticē cātra istori'a lorū deosebita, pre lānga tōte atragerile referintielorū natiunale si a limbei lorū proprie. Popōrele singuraticē aru dori o legatura spirituala si materiala cu natiunile mame, insa nu le-aru placea sa fia centralisate in state uniforme, unde se piēra cā individi; ele credu ca intr'o reuniune bine organizata austriaca se voru putē sustine. Recomanda asiā dāra ide'a federatiunei, carea e singura reprezentant'a simtiului austriacu. Ide'a acēst'a prevalēza in cele mai multe popōre austriacē si in acēst'a se intalnescu multe si din popōrele afara din Austri'a, cari neci decum nu dorescu state centralisatōre si absorbitōre de individualitātile popōrelorū.

„Ide'a federativa e cea mai naturala si mai libera, si mai buna decātu cea dictata de ambitiunea francesă, prussiana si russēscă. Ea e acomōdata de a delatură periculiū miscărei natiunale prin multiamirea natiunitătilorū. Austri'a va pasi mai cu efectu contra aliantiei natiunale, prochiemandu ide'a federativa si formulandū-o in unu modu practicū.

Acēst'a e si unic'a possibilitate de o esistintia durabila, e positivitatea unei innoiri de viētia pentru Austri'a. Austri'a cea renoita si intārita prin ide'a federatiunei va castigā nu numai simpatihiele natiunale, ci si cele liberale, pentru ca numai statulu federativu e in adeveru liberu.“

Spune dupa acēst'a ca dualismulu insusi documentēza, ca ide'a acēst'a a petrunsu in parte, pentru ca si elu nu e alta decātu o federatiune si inca un'a fōrte lassa. Aliantia acēst'a dupla intre dōue popōre, corespunde numai acēstoru dōue, iēra celelalte natiuni dincolo si dincōce de Lait'a se turbura de ea. „Austri'a trebe sa unēscă tōte popōrele ei in o aliantia de viētia, libera si egala, ea trebe sa se constituē dupa principiulu rationalu federativu, care de altminte e motivulu si scopulu fiacărui statū, pentru Austri'a insa e principiu de viētia in intielesulu cuventului.“ In lānturu si in afara va dominā apoi estravagantiile miscărilor natiunale. Adauge ca sa nu se pērdă tempulu, pentruca miscarea natiunala e in crescere si cu cātu pretensiunile popōrelorū voru remanē nemuliamite cu atāt'a strafomarea va fi mai radicala si mai totala. „Dēca Austri'a nu va grabi sa previna catastrofei, va pēri intr'ens'a.“

Cele ce se intempla in politic'a dilei suntu lucruri de nimic'a fatia cu periculiū ce vinu asupr'a Austriei. „Totu ce se lucra acum la cladirea constitutiunei in teoria, tōte proiectele de legi frumōse si liberale, pentru care facu diuarele atāt'a sfara, ostēnicioasa labore a impecărei finantiale si alte, tōte aceste, disparu pre lānga fatal'a cestiune de esistintia in care innōta Austri'a. — Recomanda asiā dāra cu seriositate ide'a federativa, cā singur'a carea aru putē scapā pe Austri'a din periculu.“

Despre tolerantia romāna.

si despre conditiunea jidoviloru in Romāni'a.

(Capetu din nr. tr.)

Bun'a-vointia a Romānilorū s'a intinsu la tōte cultele, si mai alesu, intr'o circumstantia grava, la cultulu catolicu. Biserica catolica, Barati'a din Bucuresci, a primitu dela particulari proprietāti mari; si, candu, in 1864, adunarea natiunala se decise a luā banurile dela bisericele romane si grece, numai ale bisericei catolice fura singure respectate. Nōn'a scōla catolica construita in fati'a bisericei Pitar-Mosiu, la Bucuresci, pre unu terenu datu de guvernū, a fostu radicala suntu cāti-va ani printr'o subscriptiune natiunala si primesce inca, cā tōte scōlele catolice si protestante, subventiuni de ja statu. Asiu putē citā multe alte fapte inca, dēra nu voi sa me intindu preste mesura asupr'a acēstui punctu.

Credū ca amu stabilitu indestulu cum ca purtarea ce s'a imputatu asiā de aspru poporului romānu in privint'a Jidovilorū n'a potutu avē neci unu mobile religiosu.

Pentru-ce, ni se va dice, dupa-ce v'ati aretatu atātu de liberali in 1848, pare ca ve abateli astadi dela principiile vōstre? Pentru-ce? Eata:

In 1848, Romāni'a numēra in sinulu seu cātēva mii de Jidovi, cei mai multi onorabili, cari sciura se merite simpatihiele poporului; dāra, dela acelu tempu incōce, gratia libertătiei excesivē ce li s'a lasatu in tiēr'a nōstra, Jidovii au alergatu cu gramad'a din tōte tierele vecine. Suntu astadi aprōpe cincii sute de mii pre o poporatiune romāna de patru milione aprōpe. In neci intr'o alta tiēra Jidovii nu suntu atātu de numerosi. Acēsta proportiune este inspaimantōtōre, candu se cunōsce repulsiunea absoluta a Jidovilorū pentru munc'a pamentului, si pentru lucrările de bruce in genere. Ei nu au, cā sa traēscă si sa se inavutiēscă la noi, cā si airea, alte mijlōce decātu de a se face mijlōcitori intre producatoru si consumatoru; si candu numerulu acēstoru mijlōcitori este atātu de mare, pericululu devine neinlaturatu pentru societate, care i vede sporindu necurmātu in sinulu seu. Spiritelle cele mai putfnu preverite nu potu vedē intr'altu felu, cāci se reduce curatu partea fiacărui'a cu o opt'a parte celu putfnu in favōrea unōru fiintie cari nu producu nemicu, unōru parasiti pre cari este periculosu a intretinē cu pretiulu unei contributiuni atātu de insemnata.

De putfnu tempu la noi tieranii dispunu intr'unu modu liberu de proprietatea teritoriale, si ei datorescu acēst'a institutiunelorū nōstre celorū noue. Este fōrte de temutu ca, cu in esperientia unōru proprietari asiā de noi, cāti va ani aru fi de ajunsu Jidovilorū spre a acaparā titlurile lorū de proprietate. — Si mai multu inca, trebae a considerā ca

cea mai insemnata parte de Jidovi se compune de omei fāra capataiu, cari se dau la traficuri neonestē si rusinōse, de imprumutatori impingendu cemet'a la ultimele margini ale furtolui, de vagabondi perturbatori, agenti secretari ai puterilor interesante a vedē domnindu discordi'a si coruptiunea petrundiendu in provinciile nōstre. — Eata parte din fiintiele pre cari a voitu sa gonēscă guvernamentulu nostru. Guvernamentulu a luat aceste mesure contr'a vagabundilorū si omenilorū primejdiosi, — ori care aru fi religiunea lorū, — cari cei mai multi suntu sub protectiunea Austriei si a Russiei. — Poporulu romānu iarū fi recunoscatoru de aru staru in acēsta cale. Portiunea onorabile a Jidovilorū sufera cā si noi de presentia acēstoru vagabondi, si in locu de a ne oprī in calea de reactiune intielēpta si moderata ce luasemu, tōta lumea aru fi trebuitu sa ne incuragizeze.

Jidovii, pāna a barfi contr'a nōstra acele acusatuni calumnatōre, aru fi trebuitu sa arūncē o privire asupr'a positiunei relative a fratilorū lorū din Europ'a.

La noi ei suntu tractati dela egale la egale: seraci, ci facu stāri repedi. In Austri'a, in Germani'a, in Russi'a i gonēscu. In Prussi'a li se refusa drepturile de cetatiēnu si intrarea chiaru la logele maconice. In Elveti'a, cele mai multe cantōne le refusa intrarea si dreptulu de a se stabili.

Usioru este de priceputu interesulu ce potu avē guvernamentulu austriacu (?) si celu muscalescu cā sa altie desbinarea la noi, si nimene nu se mira de purtarea lorū. Dāra lucru de care ne mirāmu tōti cu dreptu cuventu este interventiunea in acēsta cestiune a Franciei si a Engliterēi cārōra datorāmu atātu sub tōte raporturile. Reclamatiunea guvernamentelorū lorū a venitu sa intrerumpa proiectulu fōrte intieptu alu guvernamentulu romānu, si sa ne oblige a pestrā printre noi acēsta multime de vagabondi de instrumente strāine, periculōse si dusimane pre cātu suntu si de antipaticē.

Va veni diu'a pōte candu voru fi mai drepti in privint'a nōstra, in care se va recunōscē ca ultimele acte ale guvernamentulu romānu nu aducu neci o jignire tolerantiei religiōse, si sperāmu ca curendu se va intielege cātu erā de intielēpta mesur'a ce luase.

Ori cum, poporulu romānu nu pōte fi respunditoru decātu de actele sele proprie si neci cum de ale unei adunāri care nu l'aru representā in adeveru, sēu de ale unui guvernemantu care aru lucr'a contr'a simtimentelorū sele.

Nu putemu intrā in amenuntimi mai lunge si precis'a faptele. Noi chiamāmu marturirea tutorū acelor'a cari au potutu traī, in provinciile nōstre, in contractu cu unu numeru destulu de mare de Jidovi; noi nu amu voitu a exagerā nemic'a, si persōnele care suntu bine informate voru recunōscē ca amu remasu dincōce de adeveru. Amu spusu destulu pentru a probā ca neci cum netolerantia religiōsa, ci o suma de alte motive de ordine morala si politica, a trebuitu sa provōce aceste mesure chibsite cā necesare de cātra guvernamentulu nostru.

I. I. Heliade Radulescu, fiulu.

(Dupa Gaz. de Fr. din Tr. Carp.)

Principatele romāne unite.

Cetimu in „Tromp. Carp.“ urmatōrele:

Este constatatu ca tolerantia in Statulu romānu, tolerantia religiōsa mai cu sēma, a fostu in toti tempii esemplara. Tolerantia insa numai liber'a voia a adorā ori-cine ori ceea ce va voi pre teritoriulu romānu, in Statulu romānu. Nici odata, insa, o propaganda, o propaganda smintitōre de credintiele strabone ale tuturor romānilorū, nici odata o propaganda intre romāni totu ortodoxi nu s'a pututu face.

Liberu, s'a disu ori-cārui'a, sa ingenunchi la altariulu teu, sa adori pre Dumnedieu cum vei scitu; dāra sa nu te intindi cu cercarea a smulge unu romānu dela altariulu strabunilorū lui! Propagand'a ori-cārui altu cultu din religiune, nu a fostu permisă intre romāni; si, in multe renduri, inca din vechime, au patitu reu cei ce au abusatu de tolerantia romāna cā sa verse veninulu discordiei, prin credintie religiōse, in nēmulu romānescu.

Negresitu ca nu dela ministrulu cultelorū C. A. Rosetti, care a propagatu ide'a ca se pōte in scōlele publice romāne sa se asiedie si rabinulu predandū talmudulu alaturu cu preotulu predandū catechismulu evangelicu; negresitu ca nu dela mi-

nistrulu acela, care cupanea tocmai pre tocmai mosaismulu cu crestinismulu, amu fi pututu cere noi intempnarea unei propagande catolice care a inceputu a se face, ore-cum mai pronunsiatu, in Romania'a, dela 11 Februaru incóce.

Astadi insa candu d. Rossetti nu este ministrulu vedintu alu culteloru, si candu locotenintele sea d. Vasile Alessandrescu lipsese in strainetate, credemu ca aru trebui sa profitamu de momentu ca sa damu cunoscintia celor ce se cuvine, in cunoscintia Eminentieloru Loru Primatulu Romaniei si Metropolitulu Moldovei si Sucevei, precum si santului sinodu si tuturor santiloru prelati ai bisericei romane, cum si dlui ministru alu culteloru, ca o scrisore de mare importantia in care se tracteaza, pre largu o cestiune din cele mai grave amu primitu lan'a trecuta dela unu romanu care calatorea prin Itali'a.

In esentia in acesta scrisore se cuprindu acestea :

„... aflatu ca se pornese dela Rom'a unu Episcopu cu mai multi elevi ai propagandei care trebuie sa fia pe drumu, si ca va sosi curendu in Bucuresci, se dice cu titlu de duhovnicu alu... dara se intielege ca nu va fi numai acesta adeverat'a sea missiune, si se dice ca se cauta sa se inchirieze in Bucuresci unu palatu mare pentru locuint'a acestui inaltu prelatu cu suit'a sea *).“

Voru fi dintre lectorii nostri cari sa-si pota inchipui pentru ce noi nu publicamu in intregulu ei acesta scrisore. Nu ne putemu opri insa a aduce aminte ministrulu culteloru, Metropolitulu, prelatiloru tieiei, si mai cu seama sinodulu cele urmatore:

Valachia (proprie mente disa) nu a fostu nici odata scaunu episcopale alu Romei catolice; de aceea, si chiaru cu tota tolerantia romaniloru, pre candu predomina prin usurpare Port'a in tierra, papistasii nu puteau sa-si faca biserica in tierra, fara sa-si scota dela Constantinopole unu Beratu, de unde a si ramasu numele acestoru biserici de Beratia seu Baratia, si preotulu numele de Baratu.

In Bulgari'a mergeau lucrurile si mai aspru in privint'a papistasiloru tramitandu-se dela Rom'a mai multi missionari ca sa faca propagand'a pre acolo. Imperatiu Bizantiulu i-au pusu pre gona fara sa tolereze nici macaru unulu, ceea ce din nenorocire a fostu si caus'a principale a pismeii intr'aceste doue biserici, caci Fotius facutu patriarhu alu Constantinopolei si recunoscutu si de Pap'a Nicolae I, nevrendu elu sa dea Bulgari'a in juridictiunea Apusulu, caci nici nu apartinea dupa dreptu aceti'a, Pap'a la afurisitu de isnova si printr'acesta a datu cea dintaiu plicina schismeii. Cu tote acestea mai tardiu, si Rom'a a dobenditu voia de a face unu scaunu episcopale in Bulgari'a, la Nicopoli, „in partibus infidelium.“

Episcopii dara ai Nicopolei veneau din candu in candu in Valachi'a si cercetau bisericele catolice de aci, fara insa sa aiba dreptulu ver odata a se statornici in tierra, seu a ave domiciliulu seu cunoscutu in tierra.

Dupa intorcerea Doaniloru romanu, tolerantia romana n'a mai fostu supusa la neci o asemenea restrictiune, de aceea si celu de atunci Episcopu catolicu Malayioni intardiandu-se din ce in ce mai multu a pleca din tierra, a ajunsu mai a se statornici aici, si a merge acum numai sa viziteze Bulgari'a de doue trei ori pre anu, vice versa de ceea ce se facea pana aci; n'a cutediatu insa a-si declara resiedintia aici, de si-a cumperatu o casa cu banii sei, unde tragea totu deun'a, pre numele unui armenu catolicu, cas'a in care locuesce celu de acum Episcopu, si care nu de multu s'au recunoscutu, prin judecata, ca a fostu cumperata cu bani fostulu Eppu.

„Si, cu tote acestea, atatu Malayioni, catu si toti cei lalti urmasi ai lui, pana si chiaru celu de astadi, n'au potutu ave altu titlu decatu Episcopi ai Nicopolei, cu osebite ca celu din urma Monsenioru Pazzsy, si Monseniorulu de Pluyn celu de acum, a mai adaugatu la titlurile loru, acela de administratoru apostolicu in Romania'a, usurpatione adeverata, caci pentru ori-ce titlu seu pentru ori ce alta lucrare a unei biserice straine de religiunea domitoare a Statulu, urmeza sa pre-

*) Noi aflamu ca s'a si gasitu o casa deocamdata care s'a si inchiriatu; cas'a Protropolitulu Constandinu Sachelarie impropriu pensionulu catolicu de fete, vatra propagandei. Red. „Tr. Carp.“

cedeze unu concordatu fara care neci chiaru guvernulu de acelasi ritu precum Franci'a, Austri'a si celelalte, nu primescu neci o modificatia care n'aru fi autorizata de densele.

Pentru Romania'a acestu principiu trebuie observatu cu mai multa atentione, caci legea din urma a lui Voda Cuz'a in ceea-ce se raportu la autonomia, declarandu biserica Statulu romanu independente, a supusu si bisericele celorlalte rituri la ore cari regule de cari nu se pote aperi, dela cari nu se potu abate.

Santulu Sinodu intocmitu spre pas'a ortodoxiei intr'acesta tierra, are ore scientia de venirea acestoru prelati? pre santulu nostru Metropolitu Primatu, fara voi'a carui'a nu pote veni in tierra neci unu calageru neci chiaru de ritulu nostru ortodoxu, ritulu dominante alu tieiei, dat'au permissiunea sea la venirea in tierra a acestoru prelati si missionari?

Domnulu ministru culteloru reprima seu spri-gine asemenea propagande?

Noi ne-amu facutu datori'a.

Dumineca trecuta gard'a cetatienésca si-a primitu stégurile chiaru din man'a Domnitorulu pre campia Cotroceni diu'a era forte frumoasa si tote figurile esprima veselie, Gard'a cetatienésca in acesta frumoasa di, la acesta unica ocaziune, a fostu mai numeroasa decatu totudeun'a.

Totu ceea ce este pentru armarea tieiei, pentru intarirea Statulu romanu, face fericirea nostra.

Sa traiésca gard'a cetatienésca!

Eri a fostu adeverata sarbatore nationala, pentru ca a fostu aniversarea eroismulu romanu modernu; eri s'au implinitu 19 ani de candu rot'a pompieriloru, in numeru de 160 voinici, cu voiniculu voiniciloru Dinca in capu, au mersu pre delulu Spirei sa mora aperiandu onorea revolutiunii celei mari, si sa rechieme turciloru epoca lui Tiepesiu, epoca lui Radu dela Afumati, epoca lui Mihaiu Vitézulu. Acesta mare fapta de arme, de curagiu, nu s'a descriu inca de nimenea; o vomu descrie noi: este admirabile. Se potu gasi putine asemenea chiaru in resbelele Poloniloru si chiaru in resbelele Greciloru. Rugamu cu dinadinsulu pre inginerii militari sa radice planulu topograficu alu delulu Spirei ca sa avemu pre ce basu textulu nostru, iera pre ministeriulu de reshelu i-lu rugamu sa tiparésca in mii de exemplarie acesta mare carte militara, in volumu catu se pote mai micu, spre a se da la fia-ce soldatu in diu'a candu se tunde soldatu alu patriei, ca sa o porte in golpionu.

Oficierii gardei cetatienésce au datu eri unu banchetu in onorea pompieriloru dela 48. Sa traiésca pompierii! sa traiésca gard'a cetatienésca!

Varietati.

Esc. Sea Comissariulu regescu a sositu in 27 Sept. din caletori'a sea prin tierra la Clusiu si in diu'a urmatoria ave sa caletorésca la Pest'a. De aci (dice M. P.) va caletori la Casiovi'a in a faceri private si se va reintorce pote pre 28 Oct. la Clusiu.

Tempulu s'a schimbatu de Dumineca incóce spre bine. Dilele ceste din urma a fostu mai totu cu sóre si recela putina.

Orestia in 28 Sept. 1867. Dupa o seceta de 2 luni a fostu pe aici inca si in 25 a lunei curente o caldura de 26 graduri, asiá incatu omeni se ascundeau de sóre. Eri in 27 s'a inuoratu si a inceputu a ploa. Preste nopte plóia a facutu locu unei ninsori, si a ninsu si dupa ce s'a facutu diua neinteruptu pana catra 10 ore, candu a inceputu iera a ploa si a ploatu tota diu'a.

In dimineti'a de 28 óspelele neacceptatu iera s'a vedintu, se pare ca a fostu facutu numai o in-voire cu plóia pana pausase, caci la scularea ómeniloru coperisiele caseloru si alte cele se schimbase in colóre alba. Se da cu socotel'a ca elu, óspele (ninsorea), a inceputu de nou la lucru inca nóptea si nu a pausatu astadi pana la 12 ore. Partile muntiloru sterrile de lemne suntu acoperite cu neua si omeni se temu ca va inghietia, ce aru strica strugurii si crumpenile ne scóse. Amu auditu omeni pasiti in etate la 70 de ani dicendu ca nu-si aducu aminte de ninsóre asiá tempuria pre siesulu Orestiei si a sateloru din pregiuru. *) Tabacariulu.

*) Cetimu si ni se spune, ca la an. 1785 si 1825 iera a ninsu asiá tempuria. Red.)

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. conformu conclusulu adusu in siedinti'a a III a ad. gen. tinuta la Clusiu in 28 Augustu c. n. a. c. p. XXVIII publica prin acesta concursu pentru doue ajutorie de cate 25 fl. v. a. destinate pentru doi invetiacei de meseria cu terminulu pana 1 Novembre. a. c.

Aspiratorii la aceste ajutorie pana la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si substerne concursele loru proviedute a) cu testimoni de botezu, b) cu testimoni demne de credintia despre purtarea loru, cum si despre diligintia si dexteritatea dovedita in specialitatea de maestria spre a carei invetiare s'a consacratu *)

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne romane tinuta la Sabiu in 18 Sept. 1867. 20—3

*) Celelalte diuarie romane inca suntu rogata a publica in colonele sele acestu concursu.

Nr. 147—1867.

Concursu.

Comit. Asoc. tranne romane, conformu conclusulu adusu in siedinti'a III. a ad. gen. tinuta la Clusiu in 28 Augustu a. c. p. XXVIII publica prin acesta concursu, pentru unu ajutoriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sodalu de meseria, carele voiesce a se face maestru. Terminulu concursulu se defige pre 1 Nov. c. n. a. c.

Concurentii la acestu ajutoriu, pana la terminulu mai susu insemnatu, au de a-si asterne la subscrisulu Comit alu Asoc. petitiunile resp. concursele loru proviedute cu urmatorele documente: a) carte de botezu b) testimoni despre invetiarea resp. meserii, din care sa se cunosca invederatu, deca concurentele aru fi in stare a-si purta de sine meseria sea, prin urmare a se face maestru c) in urma adeverintia despre purtarea morala *)

Din siedinti'a Comit. Asoc. tranne romane tinuta la Sabiu in 18 Sept. 1867. 21—3

*) Celelalte diuarie romane inca suntu rogata a publica in colonele sele acestu concursu.

Nr. 24—2 CONCURSU.

Pentru ocuparea statioloru invetiatorescei din Tract. Protop. alu Lupsiei:

1. Lupsia mare, impreunata cu salariu de 120 f., 4 orgii lemne de focu si cartiru liberu.
2. Siasa Lupsiei, cu 100 f., lemne si cartiru.
3. Ocolisiu-mare cu 100 fl. v. austr. lemne si cartiru.
4. Ocolisiu-micu cu 60 fl. v. austr. lemne si cartiru.
5. Bedeleu cu 60 fl. v. austr. lemne si cartiru.
6. Buru cu 50 fl. v. a. lemne si cartiru.
7. Lunca cu 50 fl. v. a. lemne si cartiru.
8. Vodilmu cu 50 fl. v. austr. lemne si cartiru.

In comunele cu nr. 1 2 3, se tine scola si de ver'a, iera in celelalte urmatore numai in Semestrulu de ierna.

Doratorii de a ocupa aceste posturi au de a indiestra petitiunile loru timbrate cu atestate de botezu, ca suntu de religiunea gr. or. cu testimoni de cualificatiunea loru, si de moralitate, sa scie si cantarile bisericesce, si decretu de dascalie, si cu aceste pana in 25 Sept. a. c. sa se adresadie catra subscrisulu Adm. Prot.

Ofenbai'a 9 Sept. 1867.

Nicolau Fodorénu,
Adm. Prot. gr or. alu Lupsiei.

Nr. 22—1

Concursu.

Spre ocuparea postulu invetiatorescu din Siborsin, inzestratu cu emolumintelu anuale: 210 fl. 9 cubule de grau, 9 cubule de cucuruza, 3 mesuri de madiare, 18 centenarii de fenu, 12 orgii lemne de focu si cortelu liberu; se deschide concursu pana in 4 septamani inchisive dupa intai'a publicare esita in acesta foia.

Concurentii la acestu postu se avisedia a transpune subscrisulu, recursele sele instruate cu documentele prescise si adresate catra Venerabilulu Consistoriu diecesanu gr. or. Aradanu.

Semnatu in Totu-Varadi'a, in 12 Sept. 1867.

Iosifu Belesiu
Prot. si insp. distr. de scole.